

ULUSLARARASI BEŞERİ VE SOSYAL BİLİMLER İNCELEME DERGİSİ (UBSBİD)

INTERNATIONAL HUMANITES AND SOCIAL SCIENCE REVIEW (IHSSR)

Volume: 3 Issue: 1 Year: 2019

KÜRESELLEŞME GÖÇ VE KADIN

Fjolla LECAJ*

MAKALE BİLGİSİ

Makale Tarihiçesi:
Başvuru: 03.04.19
Revizyon : 04.04.19
Kabul : 02.05.19
Orcid Numarası: 0000-0002-1696-0685
Anahtar Kelimeler:
Küreselleşme, Kadın, Göç

ÖZ

İnsanın fiziksel çevresinde yaptığı bir değişim olan göç, çok çeşitli ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal ve psikolojik sonuçları da beraberinde getirir. Göçün nedenleri ve kadınlara etkisini incelediğimiz bu yazıda araştırmalarımıza dayanarak göçün her zaman isteğe bağlı yapılmamakta olduğunu belirtebiliriz. Günümüzde hemen her ülke küreselleşmeden etkilenmekte ve küreselleşmenin bir getirisi olarak diğer ülkelerle daha sıkı ilişkiler içine girmektedir. Bu sebeptir ki bireyler diğer ülkelerin yaşam standartları bilgisine daha rahat ulaşabilmekte dolayısıyla etkilenme de daha fazla olmaktadır. Kadınların göç durumuna baktığımızda geçmişte erkek ile ve erkek için yapılan kadın göçleri günümüze doğru gelindikçe kendisine dönmeye başlamıştır. Kadınların zaman zaman kendi eğitimleri veya kendi işleri için göç ettiğini de görebilmemiz mümkün hale gelmiştir. Bu yazı göçün kimlik oluşumu, kadınlar üzerindeki etkisi, küreselleşmeden etkilenmesi ve küreselleşmeyi etkilemesi üzerine yazılmıştır.

GLOBALISATION MIGRATION AND WOMAN

ARTICLE INFO

Article History:
Received: 03.04.19
Revised : 04.04.19
Accepted : 02.05.19
Orcid Number: 0000-0002-1696-0685
Keywords: Globalisation,
Woman, Migration

ABSTRACT

Migration as physical change that human does, bring with it different result as economical, social, political, and psychological. In this study when we take a look at migration reasons and the impact it has on woman we can see that migration isn't always done willingly. Now days almost all countries are affected by globalization and it brings along the closer relations with other countries. This is why individuals are more affected by living standards of other states and there for they get more affected. When we take a look at woman's migrations in past we see woman's migration as made with man and for man, mean while closer to the present we see a turn to self. Now it is possible to see that woman migrate for their education and work. This study is made for finding the formation of migration identity, the effect on woman, influence from globalization and influence on globalization.

* Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, YL öğrencisi, flecaj@yahoo.com, Sakarya/TÜRKİYE

GİRİŞ

Göç, dini, iktisadi, siyasi, sosyal ve diğer sebeplerden dolayı insan topluluklarının hayatlarının tamamını veya bir bölümünü geçirmek üzere bir iskan bölgesinden bir başkasına yerleşmek için yaptıkları coğrafi yer değiştirme hareketidir. Göç nedenlerine baktığımız zaman en ön sırada işsizliği görmemiz mümkündür. Bireyler refah seviyelerini yükseltebilmek ve daha rahat yaşayabilmek adına göçe başvurumaktadırlar.

Bugün dünyada 214 milyon uluslararası göçmen bulunmaktadır. Bu sayı gün geçtikçe artmaya devam etmektedir. Göç konusu günümüzde uluslar arası bir sorun olarak karşımıza çıkmakta ve dünyada birçok ülke göç hareketlerinden, göçün varlığından ciddi biçimde etkilenmektedir. Ülkemize baktığımızda ise geçtiğimiz dönemlerde özellikle göç veren bir ülke iken son zamanlarda göç alan konumuna geçtiğini söyleyebiliriz. Bunun başlıca sebepleri arasında küreselleşmenin gelişmesi ve ülkelerin birbirleriyle ulaşımının daha güçlü hale gelmesi durumunda ülkemizin geçiş noktasında bulunmasıdır.

Göçün tek nedeni ekonomik değildir. Ekonomik durumun yanında kültürel farklılıkları da görmek mümkündür. Genellikle göç edilen yerin kendine has bir kültürü vardır ve bu durum göç eden tarafında bir dışlanmaya yol açar ancak diğer taraftan topluluklar dünya üzerinde farklı yerlerde yaşamalarına rağmen bazı bireylerle aynı kültürü paylaşabilmekte ve dolayısıyla onların yanına yerleştiklerinde daha rahat hissederler. Farklı yerlerin kültürüne doğmuş ancak farklı toplumsallığa sahip insanlar da vardır.

Göç olgusunun etkileri göç eden ailenin tamamını kapsamaktadır ancak genel anlamda fazla etkilenen kadınlar ve çocuklardır. Çünkü öncelikle kadın evlenmemişse ailesinin yaptığı göç dolayısıyla kendi kararını verme hakkı yoktur. Ailesinin göç etmesi durumunda onlarla gitmeye mahkumdur. Evlenirken evlilik göçü adı altında erkeğin yaşadığı yere taşınmaktadır. Göçe kendi kararının dışında zorunlu olarak ayak uydurmak durumunda kalmaktadır. Evli kadınlar açısından göç olgusuna baktığımızda ise ekonomik olarak yapılan göçlerin genellikle kalıcı bir durum olmadığı düşüncesiyle kadınlar iskan yerlerinde kalırken erkekler geçici göç etmekte belirli dönemlerde dönüş yapmaktadır. Bu durumlar doğrultusunda da kadının göçe dahil olsun olmasın etkilendiğini söylememiz mümkün hale gelmektedir. Kadınların kendi iradeleriyle bağımsız olarak yaptıkları göçler günümüzde az olsa da gerçekleşmeye başlamıştır. Kadınların eğitim sürecine daha belirgin bir şekilde girmesi öncelikli olarak eğitim almak için göçü sonraki süreçte de eğitim alınan departmanda çalışmak için gerçekleştirebilmektedir.

Zorunlu ya da isteğe bağlı olarak gerçekleştirilen bütün göçler kişilerin sosyal, psikolojik, kültürel durumlarında değişikliğe sebep olmaktadır. Yeni ortama uyum sağlamak aşamasında zorluklar yaşanabilmektedir. Dünyada gerçekleşen hızlı değişimler göç olgusunu da yakından etkilemekte ve etkilerini değişikliğe uğramaktadır. Topluluklar veya bireyler gidecekleri yeri seçmiş olsalar dahi gittiklerinde umdukları hayatı yaşayamayabilirler ve bu da kişilerde karamsarlığa kendini soyutlamaya götürebilmektedir. Bize doğduğumuz günden itibaren içinde bulunduğumuz ve tabii olarak uymaya çalıştığımız kuralların farklılaşması düzeyi değişmekle birlikte mutlaka hayatımıza etki etmektedir. Yani göç etmek şartlar ne olursa olsun hayatı etkilemektedir.

GÖÇ

Toplumlar ve bireyler daha iyi şartlarda yaşamak ve kendi yaşantılarını daha düzenli ve elit bir hale getirebilmek için gerek sosyal gerek siyasal gerek ekonomik nedenlere bağlı olarak yerlerini değiştirebilmektedir. Bu yer değişimi geçici ya da kalıcı olarak farklılık gösterebilirken göç olgusunun genellikle kalıcı yer değiştirmeler için kullanıldığını söylemek mümkündür. Çünkü göç edilen yerde sürekli olarak kalınmasa bile gidip gelişler sürebilmekte bir şekilde istihdam edilen toprağa bağlılık sağlanmaktadır.

Göç oldukça karmaşık bir süreci içermektedir. Çünkü göçe baktığımız zaman bir çok faktörün etkisi olabildiği görülmektedir. Göçü inceleyebilmek için sosyo-politik ve ekonomik faktörlere de dikkat çekmek gerekmektedir. Göçün tek bir nedeni olmadığı gibi isteğe bağlı veya zorla gerçekleşmesi de mümkündür. Bireyler ya da topluluklar oldukları yerden ekonomik sebeple, kendi istekleri doğrultusunda ayrılıyorsa gittikleri yere alışmaları daha kolaydır. Çünkü gidecekleri yeri önceki süreçte incelemiş ve kendilerine uygunluğuyla ilgili araştırma yapmışlardır. Ancak insanların toplulukların göçlerinde en etkili olarak zorunlu göçleri saymak mümkündür.

Göç etmeye zorlanmak toplumların yaşayabileceği en travmatik yaşantılardan biridir. Göçe zorlanmış kişilerin, göç etmemiş kişilerle karşılaştırıldığında birçok travmatik yaşantı ve ruhsal sorun yaşadıkları görülmektedir. Zorunlu göç isteyerek yapılan göç ile kıyaslandığında, insanın sosyal uyum, hayat beklentileri, kişinin dünya üzerine olan temel varsayımları gibi yaşamsal kavramlarını çok daha derinden etkiler. Bir diğer deyişle, zorunlu göç hem sebepleri, hem de sonuçları açısından isteyerek yapılan göçten ve siyasi mülteci olmaktan çok farklıdır. Bunun sebepleri arasında göçe zorlanan kişilerin daha az sosyal ve politik destek görmelerinin var olan sorunları artırması sayılabilir. Aynı zamanda zorunlu iç göç, kişiye önemli bir travmatik yaşantı olan işkence gibi gelebilmektedir. Bireylerin alıştıkları ve içine doğdukları bir toplumdan koparılması, oradan memnunken zorunlu olarak buldukları yeri terk etmek durumunda kalmaları bireyleri derinden etkilemekte ve büyük yaralar açabilmektedir. Açılan bu yaralarsa gittikleri bölgelerde uyum sağlama süreçlerini uzatmakta ve gittikleri bölgelerde kendilerini soyutlamalarını beraberinde getirmektedir. Bölgeler arası farklılıklar kişileri diğerlerinden farklı kılmaktadır. Kendiliklerini gizlemek ve geldikleri yere alışmak zorunluluğu bu farklılıkların getirilerindedir. Buna ek olarak yerleşmiş bir ilişkinin içine gelmiştir bu kişiler. Yani geldikleri yerde bir çevreleri varken gittikleri yerlerde sonradan gelen dolayısıyla birden kendini farklı bir ortama yukardan düşmüş gibi hisseden durumuna düşmektedirler. Dış bir dünyadan geldikleri düşünüldüğü için de bu bireyler çevre tarafından soru işaretiyle karşılanmaktadır. Bu durum içine düşen göçmenler de kendilerini yabancı hissetmekte ve dolayısıyla psikolojik olarak etkilenmektedirler.

Göç olgusu hem geride kalanları hem gelinen yerdeki kişileri ve en çok da göç eden kişileri etkilemektedir. Gidenlerin geride bıraktığı boşluk geride kalanları, gittikleri yerdeki kişilerin bu kişilere bakışları geldikleri yerleri ve yeni bir ortama giren kişiler her bakımdan bu eylemden etkilenmektedir. Geldikleri yerde belli bir düzey oluşmuştur ve belki de yeni gelen birine ihtiyaç duymayan bir sistem kurulmuştur ve bu durum diğerlerinin soru işaretlerini beraberinde getirmektedir.

Küreselleşme ve Göç

Küreselleşme dünyadaki bütün ulusların sosyal, ekonomik, politik olarak birleşmesi olarak tanımlanabilmektedir. Gelişimine baktığımız zaman küreselleşmenin durağan değil dinamik, sürekli değişikliğe uğrayan bir yapıda olduğunu söylememiz mümkündür. Küreselleşme, sosyal, ekonomik, siyasal, teknolojik, demografik özellikler ve yaşantılar başta olmak üzere hemen her şeyin değişimine neden olmuştur. Göç olgusu da küreselleşmeyle beraber değişen bir yapıdır.

Göç her zaman vardı ama modern zamanda göç sayısı büyük ölçüde artmıştır. Küreselleşme ve göç birbirine sıkı bir şekilde bağlılar. Acaba küreselleşme mi göçten ve nüfusun istilalarından etkileniş, yoksa göçler küreselleşmenin yüzünden mi var olmaktadır ve insanlar bir yerden diğer yerde daha çok taşıyorlar, bu ikisi arasında çok ince bir çizgi var. Aslında ikisi de, göç ve küreselleşme birbirini etkileyen olgulardır.

Başlangıçta, küreselleşme kelimesi, süren neutral bir küresel etkisi olan, yani teknolojik bir devrimi anlatmak için kullanıldı. Bir yardımcı tanıtım 2000'de profesör Charles Dorman'dan verildi, fenomeni "bilgi teknolojinin ve küresel ekonominin etkileşimi" olarak açıkladı. O dünyada finansal, ticari ve idari bilgi alanlarında, yoğunluk, alanda, hacimde ve bilgide dünya çapında dikkat çekiyor. (Brzezinski, 2006, s. 167) Küreselleşme önceleri sadece teknolojik anlamda ulaşım, iletişim, bilgi alışverişinin hızlanması gibi olgulara etki ediyor gibi algılanırken sonraki süreçte sadece bu olgularla kalmayarak aynı zamanda örneğin ulaşımın kolaylaşmasını fırsat bilen güçlerin uluslararası alana çıkışını kolaylaştırması gibi dolaylı olarak diğer bölümlere de etki etmiştir.

Küreselleşme sürecinden öncesine baktığımızda her ulusun hemen hemen kendine ait yasalarının olduğunu görebilmek mümkünken küreselleşmeyle iletişimin güçlenmesi ve toplumu oluşturan bireylerin diğer ulusların bilgilerine daha rahat ulaşabilmesiyle beraber en iyi yasalar aranmaya başlamıştır ve bu durum da beraberinde ortak güvenlik sistemini getirmiştir. Bu yüzden küreselleşmenin tek boyutlu olarak ele alınması onun eksik olarak nitelendirilmesine sebep olacaktır. En çok etkisini gördüğümüz alanların başında da ekonomi gelmektedir.

Küreselleşme aslında Batı ülkelerin kültürlerinin dünya çapına yayılma sürecidir denebilir. Öncelikli olarak sürecin ilk etkileyeni ekonomi olmakla birlikte Batı ülkelerine ekonomik güçler veya ekonomiye dayalı güçler yapılamaya başlamıştır. Bireyler ve/veya topluluklar ekonomik refahı kendi topraklarının dışında aramaya küreselleşme sürecinden sonra başlamıştır. Çünkü küreselleşmeye etki eden sanayileşmeyle birlikte işgücüne duyulan ihtiyacın bir bölümünü makineler karşılamaya başladığından üretimi büyük güçler ele geçirmiş küçük güçler büyük güçlerle baş edemez hale gelmiştir ve akabinde kendilerini geliştirebilmek ve aynı zamanda geçimlerini sağlayabilmek için büyük güçlerin yoğun olduğu yerlere göç etmeye veya o yerlerin etkisi altında kalmaya başlamışlardır. Ancak bununla beraber küreselleşme diğer ülkeleri tanıma ve dolayısıyla ortak pazarın paylaşıldığı, ortak değerlerin oluşmaya başladığı ve ortak bir ulus olunmaya başlamasının sonucunda milliyetçilik üzerinde de etkili olmuştur. Yerel, özellikle küreselleşme süreci ile yakından bağlıdır, bu insanların hareketliliği ile ilgilidir, göç, mülteciler ve trans-milliyetçilik yerel fikri sadece sabit bir yerle bağlamaktan geçti, şimdi nerde olurlarsa olsunlar, insanların belli bir yeri olduğu fikri var. (Kadriu, 2009, s. 53)

Uluslararası göçün, göç veren ülkeye toplumsal, ekonomik ve politik etkileri göç literatüründe önemli bir yer tutmaktadır. Aile parçalanmasını beraberinde getirebilen uluslararası göç dinamikleri/stratejileri ve bunların aileye etkisi, uluslararası göç alanında yapılan çalışmalar kapsamında ele alınmaktadır. Küreselleşmeyle beraber dünyadaki ulus kültürünün yerini dünya tek bir ulustur düşüncesi sarmaya başlamıştır ve göç olayları da bu durumdan etkilenmiştir. Önceleri göçler küçük kentlerden büyük kentlere yönelmişken küreselleşme süreciyle birlikte daha çok gelişmiş ülkelere doğru yönünü değiştirmiştir. Çünkü daha önceleri ülke içinde belli yerlerde toplanmış olan üretim, dünya çapında merkezlere sahip olmaya başlamıştır. Göçmenler daha iyi sürece geçebilmek için göç ederken gittikleri yerde ucuz emek gücüne ihtiyaç duyan ve genellikle göçmenler üzerinden bu ihtiyacı karşılayan üretim merkezleriyle karşılaşabilmektedir. Bu durum da ekonomik nedenler dolyısıyla göç etmiş olan birey veya toplulukların hayal kırıklıklarını beraberinde getirmektedir.

Küreselleşme her şeyi etkilediği gibi göç üzerinde de etkili olmuştur ve göçün yönünde dünya çapında bir değişimi beraberinde getirmiştir. Bir yandan da göçün hızını arttırmıştır. İletişim ve ulaşımın kolay hale gelmesini beraberinde getiren küreselleşmeyle birlikte bireyler dünyayla ilgili bilgilere daha rahat ulaşabilirken aynı zamanda gitmek istedikleri yere daha hızlı ve daha rahat ulaşabilmektedir. Bu durumlar da göçün yaygınlaşmasının kolaylaştırıcıları olarak görülmektedir. Farklı yazarlardan alıntılarını analiz ederek, açıkça görebiliriz ki küreselleşme dünya ekonomilerinin birleştiren bir süreçtir. Bu birleşme ile birlikte doğrudan insanların ve onların taşıdıkları kültürlerinin de birleşmesi yapılır. Bu birleşme, ekonomik gelişme için iş gücünün kullanılmasıyla, büyük şirketlerin devamlı kendi ürünlerini yaymak için ve piyasayı fethetmekle ilgilidir.

Kadınlar ve Göç

Kadınlar ataerkilliğin yaygınlık kazandığı dünyamızda çok söz hakkına sahip değillerdir ve aynı zamanda kendilerine ait kararları da kendilerinin verebildiklerini söylemek mümkün değildir. Kadınlar genellikle başkalarına tabii olmakta ve başkalarının hayatlarını yönlendirmelerine izin vermek zorunda kalmaktadırlar. Her ne kadar yasalar önünde eşit gibi gözükse de kadın ve erkekler pratik yaşamda bu durumun böyle olmadığını görebilmekteyiz. "XXI yüzyılın Kadınları doğurganlık meselesinde önemli bir rol oynayacaktır. Onlar kendileri hayata kaç çocuk getirmek istediklerini karar verir. Bu bağlamda okuma-yazma ve eğitim çok önemlidir. Giderek daha çok kadın kötü yasaların ilahi olmadığını sadece erkekler erkeklerden oluştuğunu farkına varacaklar." (Sfidat e Shekullit XXI, 2006 s.282) Yasaların sözde tarafsızlığı kadınlar tarafından günümüzde fark edilmeye başlanmıştır. Ancak inanılan bu güne kadar süre gelen alışkanlıkların değiştirilmesinin bir anda gerçekleşmesini beklemek çok da gerçekçi değildir. Buyüzden farkına varılan durumun düzeltilmesi için derin ve sağlam adımlar atılması gerekmektedir. "XXI yüzyılın kadınları nerede olurlarsa olsun ister gelişmiş ülkeler veya gelişmekte olan ülkelerde, geleceği kendilerinden bağlı bir faktör olarak görmekte dirler. Er ya da geç, eğitim ve ekonomik bağımsızlık öneminin farkına varacaklardır. Onların başarıları sadece onlardan bağlıdır ve eşlerden bağımsız. Göçmen kadın işçiler, gidilen ülkelerde refah ve ekonomik büyümede katkıda bulundular. Kadın son zamanlara kadar sadece evle bağlı idi ve onun toprakları evin duvarları arasında idi. Kadın hayatını apartmanın içinde yaşar. Onun derin eylemleri daire ile ilişkili görülmelidir. Daire her zaman kadınların büyük politika bölgesi olmuştur, ama modern yaşamın önyargıları kadının hiçbir zaman ellerinde kendilerini bırakmadıklarını görmemizi engelledi." (Sfidat e

Shekullit XXI, 2006 s.280) Söz konusu her ne olursa olsun kadın ikinci plana atılmıştır. Kadın çok küçük bir alanda kendi hayatını kurmuş ve çalışmıştır. Tabii ki bu hayattan tamamen özgür bir hayat tarzında geçiş büyük bir zaman almıştır sonraki süreçte de yurt dışında göç başlamıştır. Ayrıca ekonomik ve karar vermekte bağımsızlığı elde almak da zaman almıştır ve gerçekleşmeyen kısımdaki kadınlar için alacaktır. Günümüzde hep harekette olan bir dünya için konuşabiliriz, açık sınırlarla ve değişik kültürlerin karışımıyla, yani bir anlamda küreselleşme adıyla konuşabilmek mümkündür. Küreselleşme insan haklarında ve kadının özgürlüğü ve hakları daha iyi anlamak için çok önemli bir faktördür.

Dünyaya baktığımızda göçün genellikle gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş ülkelere veya gelişmemiş olan şehirlere (!) gelişmiş olan şehirlere doğru aktığını görebilmemiz mümkündür. Göç nedenlerinin başında ekonomik nedenler geldiğinden dolayı bireyler kaliteli yaşam için yer değiştirmeyi ve dolayısıyla içinde buldukları kültürden ve sosyal çevreden kopmayı göze alabilmektedir. Söz konusu para olduğu durumlarda da genellikle para dendiğinde akla erkekler geldiğinden göçte de önümüze ilk olarak erkekler çıkmaktadır. Kadınlar genelde evdeki süreci idare eden “çalışmayan” ve dolayısıyla para kazanmayan kesimde yer aldıkları için onların göç olgusunun arka planında kalmalarının sebebinin ilk bakışta çözümlenebilir.

Göç günümüze doğru gelmeye devam ettiğimizde devamlılığını sürdürmekte ve aynı zamanda artmaktadır. Yani üç kuşaktır son hızla süren yurt dışı göçü bitmeyecek gibi gözükmektedir. Gidilecek yerde başka göçmenlerin olması ve kendi aralarında etkin dayanışma ağlarının olması o bölgedeki kişilerin göçü iyi bir alternatif olarak görmelerine neden olmaktadır. Bu durum kolaylaştırıcı nedenleri beraberinde getirmektedir. Gelecek olan kişiye para yardımı yapılması, iş olanağı sağlanması, kalacak yer ayarlanması kolaylaştırıcı etkenler arasında sayılabilmektedir. Kolaylaştırıcı faktörler göç sürecinde olası her yolu denemelerine ve üçüncü kuşağı da götürmelerine olanak sağlamaktadır. Bu olanaklar sağlandığı taktirde tüm zorlukları ifade edilse dahi göçte dair olumlu algı ve görüşler bu göçü besler niteliktedir. Gidilecek olan yer her zaman için daha alımlı, daha prestijli bir hal almaktadır. Bu sebeptendir ki genç kızları yurt dışında yaşayan biri ile evlendirmek halen istenen, prestijli bir seçenektir. Bu evlilik yapıldığı vakit kızın hayatının kurtulduğu düşünülmektedir. Geleneksel olarak kadınlar evlilik durumunda erkeğin evine taşınırlar ve bu yüzden de kırdan kıra olan göçlerde egemen görünürler; buna karşılık erkekler ise uluslararası göçlerde önemli bir rol oynarlar. Fakat artık durum değişmektedir. Kadınlar şehre göç etmeye başlamışlardır: 24 yaşın altındaki grupta göç edenler arasında cinsiyet oranı 100 kadında 49 erkek gibi, erkeklerin azınlığa düştüğünü bir tabloya erişmiştir. (ÖZGÜÇ, 1998, s. 136) Kadınların göç etme nedenleri arasında en sık bağlantılı göçe rastlanmaktadır. Bağlantılı göç ailenin herhangi bir nedenle (iş bulma veya iş tayini) göç eden erkek üyelerini takip eden kadınların hareketini tanımlayan bir olgudur. Burada kadının bağımsız bir göç kararından ziyade aile içindeki konumuna bağlı olarak göç etmesi söz konusudur. Kadına özgü göç nedenlerinden biri de ise evliliğdir (Aksu & Sevil, 2010, s.2)

Erkek göç ederken geride kalan kadınlar bu sürecin yol açtığı tüm zorlukların karşılığında zorunlu olarak toplumsal yaşama katılmaktadırlar. Gündelik işlerin halledilmesi erkeğin yokluğunda evdeki süreçte kadına düşmektedir. Kadınlar bu sorumlulukları yük olarak görerek bu durumdan şikâyet etseler bile kamusal alanda belli işleri yapabileceklerine dair öngörme ve sorumluluk yükü durumu söz konusu olduğundan bu yükleri almak zorundadırlar. Toplum kadınların üzerine bu görevleri yüklemekte ve yapmak zorunda kılmaktadır, yapmadığı durumlarda da kadınların üzerine düşen görevi yerine getirmediği izlenimi yaratılmaktadır. Bundan dolayıdır ki, “zorunlu güçlenme” kavramını kullanmayı tercih ettik. Güçlenme iradi ve gönüllü olarak yaşanan bir sürecin sonunda ortaya çıkmamakta, istenç ve kontrol dışı bir sürecin doğal sonucu olarak yaşanmaktadır. Babalık ve annelik toplumsal kurgular olarak bu toplumsal örüntüde farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Söz edilen geleneksel toplumsal ortamda annelik babanın yokluğunda sıcaklık ve şefkat sunan, her türlü günlük derde deva, babaya sadık ve bekleyen fedakâr bir kadın olarak, babalık ise eş ve çocuklarına karşı maddi sorumluluklarını yerine getiren bir erkek olarak ortaya çıkmaktadır. Belli faktörler babalık deneyiminde farklılıklara neden olmaktadır. Hem yaşadıkları mekanın uzaklığı hem de diğer taraftan yeni kültürle geldiği yerdeki kültürün farklı oluşu çatışmaya neden olacaktır. Bu durum da beraberinde davranışlarında değişikliği getirecektir. Dünya ulusu oluşumunda tek kültürden bahsedilse de küreselleşmenin etkisi her toplumda görülse de çatışmalar mutlaka meydana gelmektedir.

Küreselleşmenin getirisi olarak ortaya çıkan ortak Pazar beraberinde ekonomik göçü de getirmiştir ve bu ekonomik göçle birlikte kadınlar genellikle erkeklerin göç ettikleri yerlere onlarla beraber gitmiştir ve orada kendi istekleri veya edinmiş ise mesleklerini icra etmekten çok ayak uydurma yoluna gitmişlerdir. Baktığımızda düşük gelirli eğitimsiz kadınlar kendi evlerine yalın mekanları kullanıp orada yeni iş olanakları yaratırken (aile bütçesine katkıda bulunmak gibi evrensel bir kaygı yüzünden), eğitilmiş kadınlar ise evlerinin çok uzağına çalışmakla ve böylece daha mesafelerdeki mekanlarla etkileşim halinde olmaktadır. (ÖZGÜÇ, 1998, s. 198) yani eğitimsiz kadınlar yaptıkları işlerle erkeğin gelirine katkıda bulunurken eğitilmiş kadınlar kendi gelirlerini kendi sağlar duruma gelmiştir. En azından günümüzde bu durumun görünür hale geldiğini söyleyebilmemiz mümkün hale gelmiştir.

Cassel ve Miller, *The Age of Migration XXI* yüz yılın göçlerinde dört özellik tahmin ediyorlar: Küreselleşme(göç edilen ülkelerin çeşitlendirilmesi), hızlandırılma, farklılaşma(geçici işçi ve kalıcı nüfus karışık olacak) ve en son göçün feminizasyonu." (Sfidat e Shekullit XXI, 2006 s.65) Bu açıkça gösterir ki küreselleşme ile kadının özgürlüğü büyük olacağını gösterir ve daha iyi bir yaşam için başka ülkelerde daha fazla hareket etmeye başlayacaktır. Feminizasyon her şey erkeksi olduğunu fikrinden çıkmaktır, ve kadınlar için daha çok fırsat demektir iş olabilir veya şimdi ya kadar erkeklerden yapılan her şey. Küreselleşme genel iyilikten ziyade kadın için de fırsatlar getirdi. Mesleki beceri ile eğitilmiş kadınlar için, yeni olanaklar açar. (Diane, 2000, s. 31) Çok yakın bir geçmiş tarihe kadar baktığımızda kadınların okumadığı bir dönemi buluyoruz. Okumayan kadın meslek sahibi olamıyor ve meslek sahibi olamayan bir kadın da kendisini geliştirebileceği ve geçindirebileceği bir işe sahip olamıyordu. Ancak sonraki süreçte bir yandan eğitim hayatına daha bilinçli ve daha çok katılan kadınların görülmesiyle iş hayatında yakın zaman kadar vasıfsız, yedek işgücü olarak görülen kadınlar üst kademelerde yer almaya başlamışlardır. Bu durum üzerinde küreselleşmenin etkisi de yadsınamaz durumdadır. Öncelikle iletişimin güçlenmesiyle birlikte birbirlerinden daha rahat haber alabilen kadınlar daha rahat örgütlenmiş ve daha rahat sorunlarını arkalarında kitleleri bularak dile getirebilir olmuşlardır. Önce eğitim sonra iş hayatına böylelikle girmeye başlamışlardır. Yani Küreselleşmekle dünya çapında kadınlar başarılı olmak için fırsat bulabilir. Çok sayıda Kadınlar için Küreselleşme uluslararası göç demektir. Erkek yetişkin göçmenlerin toplam sayısı kadın sayısından fazla olsa da, 1985-1990 kadınların sayısı erkeklere göre büyük ölçüde arttı. (Diane, 2000, s. 31) Göç dendiği zaman erkeğin eve para getirmek için geçici gidişi olarak algılanırken artık kadınların da göç ile birlikte anıldıkları bir gerçektir. Okumak, eğitim almak için ulusal veya uluslararası geçici ya da kalıcı göçlere yanında biri olmadan çıkabilir hale gelen kadınlar göçün kendileri için nasıl olacağına ve gerekliliğine kendileri karar verebilir olmuşlardır. Kadınlar hem üretim hem hizmet alanlarında görev yapmakta ve büyük bir kısım iş gücünü günümüzde oluşturmaktadırlar. Yani dünyada kadınların ekonomik kalkınmanın çok önemli faktörlerdir ve büyük katkı sunuyorlar. Kadınlar geldikleri kültür bağlı olarak, farklı nedenlerle göç etmektedirler. Kadınlar çeşitli nedenlerle göç ederler, küresel ekonomik kalkınma, hükümetin feminizasyonu ve cinsiyet eşitsizlik kadın göçün sürekli artmasına neden olurlar. Birçok kendileri ya da aileleri bir yaşam, sağlık ve güvenlik için saf zorunluluk nedenlerden göç ederler. Diğerleri iş için göç ederler yaşam standartlarını yükseltmek, kariyer ya da kendi bireysel özgürlük geliştirmek için kültürel sosyal, politik kısıtlamalar kaçmak için bir yol olarak göç ederler. Arnavut Kadınlarını baktığımızda hepten değişik bir trend görmekteyiz, gelişmiş ülkelerin çok önceden üzerinden geçtiği bir trend, daha az bir göç sayısı ve değişik göç nedenleri fark edeceğiz. Küresel seviyede kadınlar erkeklerin göçlerine 1960-46,6% ile yaklaşılır, 2000-48.85%. 2010 göçmen kadınların uluslararası göç için yüzdesi 49,0% olduğunu tahmin ediliyor. (Franck & Spehar, 2010) Küçük ülkeleri baktığımızda tabii ki bu sayılar daha düşük olduklarını biliyoruz. Bu durum Kosova içinde geçerlidir.

Dünyada göçmen kadınların sayısı:

	Göçmen Kadınların Sayıları (2010 yılının ortasında)	Bütün Uluslararası Göçlerin, Göçmen Kadınların Yüzdesi
Dünya	104 794 962	49.0
Daha çok gelişmiş bölgeler	65 736 245	51.5
Daha az gelişmiş bölgeler	39 058 717	45.3
En son gelişmiş bölgeler	5 471 555	47.4
Afrika	9 009 835	46.8
Asya	27 346 395	44.6
Avrupa	36 537 451	52.3
Latin Amerika ve Karaibler	3 745 533	50.1
Kuzey Amerika	25 076 053	50.1
Okyanusya	3 079 695	51.2

Migration and Decent work women's labour migration in the context of globalization

Dünya Çapında 210 milyondan fazla insan göç ederler. Bunların 105 milyon, yaklaşık toplamın yarısı kadınlardır. Göç için çeşitli nedenler var, ancak işgücü göçü ekonomik ve sosyal dünyasında büyük eşitsizlik oranıyla önemli bir yönüdür. (Franck & Spehar, 2010, s. 2) tabloda da görebildiğimiz gibi göçmen nüfusunun neredeyse yarısını artık kadınlar oluşturmaktadır. Çünkü kadınlar gerek ekonomik anlamda gerek siyasi anlamda gerekse kişilik anlamında kendilerini var edebilmek adına yer değiştirmek zorunda kalabilmektedirler. Her ne kadar küreselliğin hızla yayıldığı bir dünyada olsak da yasaların küresel olarak işlediği, hakların eşit verildiği, kişiliklerin aynı olduğu, sosyal ortamın aynı olduğu bir dünyadan bahsedebilmemiz henüz tam anlamıyla mümkün değildir. Bu eşitsizlikler de beraberinde göçleri getirebilmektedir. Küreselleşme sürecinin iki cinsiyeti var, ancak sınıf ve ırk birliği sonrasında tüm kadınların küreselleşmede kaybeden olarak sıralanmamaktadır, aynı zamanda tüm erkeklerin de küreselleşmede kazanan olarak gösterildiğini söyleyebiliriz. (Eigelsreiter-Jashari, 2000, s. 2) Bu süreç ekonomik bağımsızlık elde etmek için kadınlar için birçok fırsat sağlamıştır. Küreselleşme cinsiyet ilişkilerde sadece olumsuz bir olgu olarak görülmemelidir. Formalizmin kaldırılması ve işgücü piyasasının esnekliği kadınlar için yeni fırsatlar açtı. İhracata yönelik fabrikalarda çalışanlar kadın tercih edilir. (Young, 2000, s. 40)

Kadınlara küreselleşmeyle hem yasal hem de sosyal bağımsızlıklar sağlanmıştır. Ancak bu bağımsızlıkla, kadın, küreselleşmenin meydan getirdiği diğer zorluklarla da yüzleşmek gerekir. Bu zorluklardan biri ataerkil toplumda kadına koruma sunulan ve kadınların bağımlılığıdır, kadınlar korunmayı artık kendileri sağlamak zorundalar. Kadınların küresel pazarda entegrasyonunun bir başka düşünülmedik yan etkisi var. Bu, yerel ataerkil

yapıyı zayıflatabilir. Bir kez daha bu süreç çelişkilidir. Küresel ekonomiye entegrasyon ile, kadınlar bir ölçüde hakimiyete karşı koyabilir. Bu süreçte, onların kaybettiği yerel ataerkil kültürün sunduklarını değiştirebilir duruma gelmişlerdir. Ayrımcı ortama rağmen, belli başlı sorunlar ve olumsuz koşullar olsa da kadınların büyük bir sayısı göç ederek, durumlarını düzeltirler, ekonomik bağımsızlığı kazanırlar ve güçlenirler. Göç deneyimi toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini meydan okumakta yardımcı olur, cinsiyet rolleri ve stereotipler dâhil olmak üzere, bu durum yardımcı ve olumlu sosyal değişimlere yol açar. (Franck & Spehar, 2010, s. 5)

Kadınları göç yapmalarına, çoğunlukla hayatta kalma ve temel ihtiyaçları sağlama ihtiyacı iter. Yani bu kadınlar kendi mesleklerinden farklı işler yaparlar, genellikle alt düzeyde olan ve daha az ücret ödenen işlerde çalışırlar. Kadınlar farklı sektörlerde iş bulmak için göç ederler, iç göç ve bölge arası analizlerde çoğu kadın tarımda ve ihracata yönelik sektörlerde iş bulurlar, bu işlerde ücretler düşüktür ama yine de avantajı temsil eder. Bu sektörlerde, kadınların sömürücü bir durum altındadırlar ve istihdam genellikle tehlikeli ve resmi değildir. (Franck & Spehar, 2010, s. 3)

Bu kadınlar için daha iyi çalışma koşulları sağlayacak yasalar ve kurallar için göçe gerek vardır. Onların göç ettikleri yerlerde desteğe ihtiyacı vardır ve eğer verilirse bu destek onların göç etmede güvenini sağlayacaktır. Birçok göçmen kadın için yasal statüsü eksikliği onların eşlerine, işverene ya da devlete bağımlılığını oluşturan etmenlerdir. Bu bağımlılık durumu onları diğer cinse muhtaç duruma getirir ve bu durumda savunma eksiklerinin olduğu hissini yaratır. Kadınlar temel sosyal haklardan toplum içinde savunmasız bırakılarak, sosyal ve ekonomik dışlanmaya mahrum bırakılarak yararlanamaz hale getirilmiştir. Yani sık gördüğümüz bir durum olarak karşımıza, kuralların eksikliği bu kadınları kocalarına bağımlı hale getirir sonucu çıkmaktadır. Ancak zaman ilerledikçe bu tartışmalarda değişimler görmekteyiz ve gün gittikçe daha çok kadın göçü bir kaçış olarak seçmektedir. İşgücü piyasasına entegre olarak kendilerine karar vermede ve ekonomik bağımsızlık seçeneği oluşturmaktadır. G.Jasharie göre: 1,3 milyar yoksul insanın %70'i kadındır ve bu kadınlar savaşlar ve çevre yıkılışlardan etkilenmiştir. Mültecilerin % 80'i kadın ve çocuklardır. Kadınlar tarafından üretilen gıda tüm gıda üretiminin %60'ıdır. Kadınların dörtte üçü tüm dünyada işleri yaparlar ama sadece %30 kadına işin ücreti ödenmektedir. Yönetim ve ekonomide liderlik pozisyonlarında kadın %14 oranında yer bulabilirken, milletvekillerinin %12'si kadındır. (Eigelsreiter-Jashari, 2000, s. 5) Devletler yasaları ve işgücü kodları kadın göçmen işçilerinin, ülkedeki tüm işçilere verilen aynı hak ve organize edebilmek ve serbest çağrışım hakkı da dâhil olmak üzere eşit olduklarını savunmaktadır. WTO piyasa kuralları cinsiyet olarak tarafsız olduklarını varsaymaktadır. Onlar kadın ve erkek eşit olarak piyasada faydalarını katılabilirler diye söylemektedirler, WTO kuralların etkileri hiçbir kadın erkek arasında prensip olarak farklı değildir ve erkek kadın ilişkisinden etkilemez ve etkili değildir şeklinde belirtir.. (Stichele, 1999, s. 17) Ancak günlük hayattaki yansımalarına baktığımızda kadın ve erkeklerin ekonomik hayatta dahi aynı itibarı görmediklerini görmek mümkündür. Aynı işi aynı yerde ve aynı mesai saatleri içinde yapıyor olsalar bile erkeklerin yaptığı işler daha vasıflı kadınlarınki daha vasıfsız olarak görülmektedir.

Göçmen kabul eden ülkeler, göçmen kadınların durumunu düzeltmek için tedbirler almalıdır ki göç eden ve kendi ekonomik gücünü kazanmak isteyen kadınlar ekonomik bağımsızlığını kazanabilsin. Aynı zamanda, cinsiyet ayrımcılığı, göç yasası biçimlerden çıkarılmalıdır. Örneğin kısıtlı vize programları gibi, bazı işlerde göçmen işçilerin istihdamını kısıtlayan programlar göç yasasından çıkartılarak bu yasaların eşit hale getirilmesi gerekmektedir. Örneğin erkeklerin egemen olduğu bazı mesleklerde veya kadınların hâkim olduğu bazı meslekleri vize planından çıkarmak gibi, göçmen kadınların ulusal ya da daimi ikamet olanlarla evlenememek ya da hamile kalamamak ve bağımsız konut sağlamayı izin verilmemek gibi yasalar düzenlendiğinde göç eden kadınların işi kolaylaşmış olacaktır veya göç alan ülkelerde yaşayan kadınlar daha rahat hareket edebileceklerdir. Göçmen kabul eden ülkeler, göçmen kadınların durumunu düzeltmek için tedbirler almalıdır ki göç eden ve kendi ekonomik gücünü kazanmak isteyen kadınlar ekonomik bağımsızlığını kazanabilsin.

SONUÇ

Göç, çok yönlü karaktere sahiptir. Toplumun kültürel, politik ve ekonomik yapısıyla yakından ilişkilidir. Göç, özellikle ülkelerin nüfus yapısında ve ülkelerin nüfuslarının nitel ve nicel yapısında önemli bir etkiye sahiptir. Ülkelerin veya kentlerin nüfuslarının gelişmesini sağlayabileceği gibi aynı şekilde bu durumun tersine azalmasına da sebep olacak guru kendinde bulundurmaktadır.

Göç olgusu iş olanakları açısından da önemli bir etkinliğe sahiptir. Göç olayı ile mevcut imkanlardan daha fazla nüfusun yararlanmasına olanak sağlanabileceği gibi, bazı imkansızlıklar da giderilebilir. Örneğin, iş imkanının az veya olmadığı bir bölgeden imkanların fazla ve eleman sıkıntısı çekilen diğer bir bölgeye doğru hareketler sonunda mevcut imkanlardan daha fazla kişinin yararlanması sağlanacak, aynı zamanda eleman sıkıntısı çekilen bölgenin bu konudaki derdine de çare bulunmuş olacaktır. Göç olgusu tüm bunların yanında kadınlarla ilgili konuları da barındırmaktadır. Kadınlar göçlerini genellikle ya erkek için ya da erkekle birlikte yapmaktadırlar.

Kadınların kendi kimliklerini uygun bulukları, içinde yaşamak istedikleri kültürü ve aynı zamanda içinde yaşadıkları koşulları seçme hakkı bulunmamaktadır. Kimlik ve özellikle etnik kimlik konusu 20. yüzyılın ortalarından itibaren dünyada üzerinde çok sık durulan, araştırılan ve tartışılan bir konu olmuştur. Türkiye’de son dönem siyasal tartışmaların, özellikle “demokratik açılım” süreci olarak adlandırılan sürecin de etkisiyle ivme kazanan bir kimlik tartışması son günlerin gözde konularından bir tanesidir. Sadece siyasal alanda değil bilimsel alanda da kimlik konusu yoğun olarak incelenmeye, konu üzerine pek çok araştırma ve yayın yapılmaya başlanmıştır.

Göç kimliğinin oluşumu ve kendini ilerletişini açısından farklılıklar yaratmaktadır. Kişiler ya da toplumlar belli bir kültürün içine doğmuşlardır ve belli bir kültürü gördükten sonra göç etmişlerdir ve bu durum da gittikleri yerde kendilerini var etme, kimliklerinin değişim gerekliliğini beraberinde getirmiştir. Çünkü kültürel farklılıklar çok kısa mesafelerde bile görülebilmektedir. Kültürel farklılıkların olduğu bir yerde yaşama alışmak ve o ortama uyum sağlamak için bireyler zaman zaman kendi kimliklerinden ödün verirken bazen de ödün vermedikleri zamanlarda toplum içinden dışlanmayla karşı karşıya kalabilmektedirler.

Kadınlar açısından bakıldığında dünya üzerinde hemen her toplum ataerkil yaşam sürmektedir ve ataerkilliğin getirilerine ve gerekliliklerine dayanarak kadınlar ev içi emek veren bir konuma sahiptir. Evin çekip çevrilmesi kadınların eline baktığından bir anlamda ailenin dışarı karşı duruşunu sağlayan kişi rolüne kadın bürünmektedir. Bu da kadınların kendi kimliklerinden uzaklaşarak içine girdikleri toplumun gereklilik ve isteklerine göre yaşadıklarını veya toplumun bu kişileri dışaldığını söyleyebilmemiz mümkündür. Bireyler hem kendileri hem de aileleri için toplumdan soyutlanmaktan korkmaktadırlar ve bu yüzden Freud’un kişilik oluşumunda bahsettiği kendi isteklerini oluşturan egoyla toplum isteklerini önplana çıkartan superego çatıştığında genellikle superego kazanmakta ve kişiliğin oluşumu da topluma göre sağlanmaktadır.

KAYNAKÇA

Brzezinski, Z. (2006). *Zgjedhja Dominin Global apo Udheheqje Globale*. Prishtinë: ZENITH.

Diane, E. (2000). *The Progress of Women: Empowerment and Economics*. New York: UNIFEM.

Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi,
International Humanities and Social Science Review (IHSSR),

Volume: 3 Issue: 1 Year: 2019

Eigelsreiter-Jashari, G. (2000). *A Feminist Point of View on Globalization and Gender*. Hanover: International Woman's University .

Franck, A. K., & Spehar, A. (2010). *Women's labour migration in the context of globalisation*. Belgium : WIDE.

Grewal, I., & Kaplan, C. (2006). *Gender in a Transnational World*. New York: Mc Graw-Hill.

Kadriu, L. (2009). *Glokalizimi- Perceptime Etnokulturore*. Prishtinë: Bibloteka Kombëtare Universitare e Kosovës.

ÖZGÜÇ, P. D. (1998). *Kadınların Coğrafyası*. İstanbul: Çantay Kitabevi.

Sfidat e Shekullit XXI. (2006). Tiranë: Instituti i Dialogut dhe komunikimit.

Stichele, V. (1999). *Trade Policy the WTO and Gender*. Brussels: WIDE Bulletin.

Young, B. (2000). *Globalization and Gender: European Perspective*. Oxford.

AKSU, H., & SEVİL, Ü. (2010). Göç ve Kadın Sağlığı. *Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* .